

Rudolf
Sloboda
Narcis

Narcis

R U D

S L O

OLF

BO DA

slovart

Text © Rudolf Sloboda – dedičia

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,

Bratislava 2014

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-0973-7

1

Príchod bol temer slávnostný, lebo nášho hrdinu nikto nepoznal. Mal slamený klobúk, ktorý dobre sedel na dohola ostrihanej hlave, sivé sako s jedným gombíkom, nohavice tej istej farby a staršie poltopánky, pravda, veľmi dobré.

Cesta z Bratislavy do Ostravy Urbana vôbec neunavila. Jeho batožina neváži viac ako desať kíl, okrem toho stretol vo vlaku niekoľko výnimočných ľudí, na ktorých zapôsobil. Kufor mal svoje roky. Bol obsažný a zvyknutý na nadávky, pretože pri dobrej vôli sa doň zmestilo aj šesťdesiat kilogramov, a rukoväť mal tenkú. Bola to vari len rukoviatka. Teraz obsahoval päť knížiek, dve košele, zo tri vreckovky, holiace náčinie za päťdesiat korún, písanku, ktorá sa neskôr stane denníkom, tubu lepidla Drago, pastelky, zubnú kefku a zubnú pastu, šesť párov ponožiek a bonboniéru alias album aj schránku na prijatú poštu, dýku a mydlo.

Keď teda Urban vystúpil z vlaku na stanici Poruba, zaduneli tympany a tuby zahrali niekoľko alogických, ale krásnych akordov. Prudký úsmev a odpočínuté pohyby voľnou rukou mohli zaujať nestranného pozorovateľa. Bola jar. Slnečný sklonok dňa v cudzej zemi. Plechy sa leskli, zeleneli sa stromy, radostne šuchotali prvé od pančúch oslobodené lýtko. Most sa klenul.

Spýtal sa, ako sa má zavieŕť na Mierové námestie, kde je osobné oddelenie Vítkovických železiarní. Hneď prvý

muž všetko vedel a ochotne mu poradil. Musí nasadnúť na električku trojku a odviezť sa až na konečnú, tam mu povedia ostatné. Elegantná trojka už čakala.

Pretože koľajnice plnili večný a nemenný zákon perspektívy, uvedomil si, že stojí vzadu, dobre sa drží a má ešte niekoľko cigariet zo Slovenska.

Cesta trvala asi tridsať minút. Alebo aj menej.

Keď vystúpil, poobzeral sa. Videl červený, neomietnutý kostol, križovatku, hotel, gitaristu, postávajúce skupinky mládeže, vrabce a jazyky olizujúce zmrzlinu. Sadol si v novom meste na najbližšiu lavičku, zapálil si bystricu a všetko si pochvaľoval. Nebol spotený ani znervóznený ani neľutoval nič, čo by vari bolo treba ľutovať. Možno neskôr, áno, prišlo mu na um „možno neskôr“, ale nie ako výsledok istých pochybností, ale ako obyčajné slová. Čakal, až mu padne do oka povestná ostravská sadza? Aj to. Keď si ju vybral, vstal a pobral sa na osobné oddelenie, skryté v Lesíčku. V nereprezentačnej budove, rozčlenenej drevenými stenami na oddelenia, hmýrilo sa niekoľko ľudí s kuframi. Nad ktorýmisi okienkom bolo napísané: Brigády. Postavil sa do radu k nízkemu mužovi a počúval rozhovory pri okienku. Utvrdil sa, že si stal do správneho radu, pripravil si dokumenty, strážil si kufor. Rad sa zmenšoval veľmi pomaly. Keď sa Urban dostal k okienku, zatvorili dvere z ulice a nikoho už nevpustili, boli tri hodiny poobede.

„Tak čo?“ opýtal sa ho úradník.

Urban mu odovzdal zmluvu na jednoročnú brigádu, občiansky preukaz a ešte nejaké iné papiere. Jeho fičúrsky výzor sa troška nezhodoval s tým, čo hovoria o ňom papiere. Tvrdia, že na vlastnú žiadosť, zanechal vysokú školu, že má veľkú chuť do práce, že je maximálne zdravý

atď. Úradník si všetko prečítal a poslal mladého muža na lekársku prehliadku do Závodnej nemocnice. Tak začínajú všetci, ide o evidenciu, nie že by tu neverili bratislavským lekárskeym posudkom.

„Mám ta ísť hneď?“ opýtal sa mladý muž.

„To se ví, že ne. Dnes se jenom ubytujete. Ordinuje se od šesti do dvanácti.“

Kufor zaplesal. Ešte dnes bude prázdny. Putoval so svojím gazdom na bytové oddelenie.

Asi po polhodine sa Urban našiel zas na Mierovom námestí a čakal na jednotku. Dostal byt v Hrabůvke. Električka už nebola taká krásna. Nie zato, že bola stará a pomalá. Bola nabitá, špinavá, lomoziaca, cengajúca, neintímna. No náš hrdina sa nehneval. Videl plno mladých rozosmiatych tvárí, videl závory a komíny, hukot ťažkých mašín, čierne domy, náklady, holičstvá a obchody, kde-tu strom, kde-tu farebné plagáty. Dobré sa potom okúpe a poleží si.

Sprievodca mu sľúbil, že ho upozorní, kde má vystúpiť. Nemusí sa báť. Väčšina tam vystupuje. No za kufor zaplatiť musí. Aj táto cesta trvala asi pol hodiny. Keď došli už takmer za mesto, keď uvideli polia a les, električka vykrúžila veľký oblúk, prešla cez hradskú a všetci sa vysypali Stál pred trojposchodovým domom typu zápalkovej škatuľky a utieral si druhú sadzu. Neistým, no nie bojazlivým krokom podišiel ku vchodu. Nebolo na ňom napísané nič, len Blok A. Vstúpil.

Prečo na tento deň myslí vždy, keď sa mu chce vrátiť domov?

Hádam bol vtedy po kúpeli šťastný. Mal dvesto korún a po troch dňoch dostane brigádnických štyristo. Predal všetky knihy, priatelia mu vrátili dlhy... nikto nevedel,

kam cestuje. Rodičom vôbec nepovedal, že nechal školu. Bol rád, že má po starosti, striasol sa zápočtu z angličtiny, ak máme spomenúť len tie najnepríjemnejšie okolnosti.

No a jar je všade milá. Leto bývalo ešte milšie. Chodil na kúpalisko a nestaral sa o nič. Nemusel rozmýšľať o otázkach, za ktoré sú platení kompetentní diplomati, nemusel sa desiť hrôzy atómovej vojny, nemusel zaujímať nijaké stanovisko.

Po príchode do Ostravy nikto ani nevedel, či existuje. Ráno mu majster ukázal prácu, spustil teda vrtáčku a osem hodín na nič nemyslel. Potom čítal, čo sa mu zachcelo, mohol dokonca prestať čítať na desiatej strane. Chodil po lese a dýkou rýpal do machu.

Myslel na ženy?

Nie. V októbri odišiel na vojenčinu.

Až do konca vojenčiny si kdesi vnútri, na zvláštnom mieste zachoval ono prvotné svetlo. Kolísajúce sa borovice, šum listnatých korún, voda, chuť do jedla, zdravý spánok a istota, že kdesi ďaleko je niekto, komu sa páči. Myslel tým boha? Vôbec o tom nerozmýšľal. Nikomu nepísal a ani nikto nepísal jemu. Po vojenčine sa sem zas vrátil... nič sa nezmenilo. Z okna bol stále pekný výhľad na krúžiace vtáctvo. Bývali modré dni... slnko ešte nevyšlo a on hľadieval na mraky a bol odpočínutý. Tak prešiel rok.

Ráno ho budilo drobné spevavé vtáctvo.

V tom čase sa rozhodlo niekoľko popredných mužov, že ho chytia a popraví.

V noci dal Antavý zvolať tajnú schôdzu, na ktorej predložil a vysvetlil svoj jednoduchý, ale korektný plán. Mužovia boli dotknutí. Všetci o tom už dlho uvažovali, predkladali vlastné plány, a Antavý ich jeden po druhom

zamietal. Teraz prišiel sám s niečím tak neslýchane hlúpym... žiaril a nebolo pochyb, že už ráno sa akcia rozbehne. Fakt je: ani jeden z plánov nepočítal s tým, že Urban nemusí na schôdzku prísť. Ale Antavý našiel spôsob. Že bol výborný, ukázalo sa na druhý deň.

Keď muži vošli do Fénixu, videli, ako sa ich vodca živo baví s Urbanom. Neboli ideálne triezvi a mladý muž sa čochvíľa chystal vstať a odísť. Antavý mu s úsmevom vysvetľoval, aké zbytočné je všetko, čo chce urobiť. Išlo o obnovenie zázraku zo štrnásteho apríla lanského roku. Vtedy mnohí začali mladíka milovať. Antavý sa bál, že akcia sa zas nepodarí, a nešetril chválou ani podlízavým úsmevom. Tvrdil, že ho nepochopia. Čím viac Urbanovi húdol, tým to bolo horšie. Priatelia poslali Antavému lístok, aby ho chvíľu nechal. Akciu nemôže zázrak ovplyvniť. Antavý bol starý diktátor, zotrvačník, a čo raz začal, musel dokončiť. Lístok sa dostal mladíkovi do rúk. Rozosmial ho.

„Vy ma chcete popraviť?“ pýtal sa Antavého.

„Podľa čoho súdite?“

Mladík vstal a podišiel k pódiu. Nikdy sa tu necítil dobre a vedel, že tu raz zle skončí. Chodil sem len kvôli priateľom – nie veľkým priateľom, kvôli bývalému kolegovi z vojenčiny, teraz šoférovi uhoľných skladov. Povedal si, dnes som tu naposledy. Už nemal ani chuť obnovovať zázrak. Ale nech vedia, koho popravili. Odhodil sako. Antavý sa náhlivo radil s ostatnými. Urban zatvoril oči, vystrel ruky a po piatich minútach sústredenia sa vzniesol nad prekvapených hostí. Lietal asi minútu. Potom klesol na zaprášenú dlážku a stratil vedomie.

Prebudil sa vo vile, ktorú poznal len zvonka. Nad hlavou mu bzučal ventilátor a žena v belasom župane čítala v kú-

te tenkú knižku. Spýtal sa, kde je. Žena zatvorila knižku a s úsmevom mu povedala, že ho stráži a že sa nemusí ničoho báť.

„Nepopravia ma?“ pýtal sa.

„Chcete kávu?“

Žena ani nečakala na odpoveď a odišla za záves.

O chvíľu počul syčanie a vzápätí vôňa... prešiel ho strach.

„Princ,“ povedala žena, keď sa vracala s kávu, „dúfam, že z toho vyviaznete so zdravou kožou. Chcete ujsť?“

Samozrejme, nie odtiaľto... to by ste narobili galibu mne.

Chcú vás utopiť...!“

„Prečo utopiť?“

„Rozšírilo sa, že neviete plávať... no to nie je podstatné, aj tak vás zviažu. Musíte ujsť inokedy.“

„Prepáčte, kto ste vy?“

„Som Antavého dcéra. Ale ak vôbec chcete niekomu veriť, tak verte mne.“

„Dobre, verím vám. Ako mi chcete pomôcť?“

„Mohli by ste ich podplatiť...“

Urban sa zamyslel. Že by situácia bola taká vážna?

„Sú dosť demokratickí,“ doložila, „budú hlasovať.“

Podala mu kávu.

„A čo ak peniaze nevezmú?“ vyslovil Urban pochybnosť.

„Hm. Ide im len o peniaze. Nie, že by chceli vydierať. Chcú vás silno potrestať. Neverím, že z toho ináč vyviaznete.“

Pozrel do okna. Mohlo to byť tretie poschodie, ak nie vyššie. Vypil prvý dúšok kávy a vtedy sa vo dverách objavil vojak.

„Princ,“ povedal s rukou na sluche, „volajú vás do zasaďacky.“

Urban pozrel na ženu, odpil ešte dva dúšky a pobral sa za vojakom. V zasadačke sedelo dvanásť mužov a fajčilo, až sa hlava krútila. Bolo vidno, že sú podráždení a netrpezliví.

Antavý predniesol krátku obžalobu. Potom sa ujal slova Kemeny a položil Urbanovi niekoľko provokatívnych otázok. Poslucháči sa začali nudiť, ktosi otváral okno. Niektorí nesúhlasili so spôsobom, ako mu kládli otázky. Postupne sa Urban utvrdzoval v presvedčení, že to všetko sa už raz stalo. Nakoniec sa spýtal Antavý:

„Princ, brániť sa môžete. No nepokúšajte sa presviedčať slzami. Chcete predniesť vysoko logickú obranu?“

Urban hneď vstal a začal:

„Predovšetkým vylúčme všetky nejasné pojmy, najmä ak sú zbytočné. Určíme rozsah ponechaných pojmov, aby sa po precíznej definícii každého z nich neukázalo, že ešte niektorý z ponechaných je zbytočný. Zaujmime k nim nezmieriteľný postoj nie ako k prepychu, ale ako ku škodlivine. Budeme teda pracovať s extraktom.

Stredom nášho záujmu bude pojem, ktorý sa na prvý pohľad môže zdať negáciou jestvujúceho, alebo ani nie ako negácia, ale nedorozumenie, slovo, ktoré nič neznamená, a predsa bude chcieť stáť pri slove matéria. Ide o neviditeľnosť. V najbežnejšom ponímaní sa pripisuje predmetom, ktoré sa môžu každú chvíľu stať pozorovateľnými. Napríklad loď blížiac sa spoza obzoru. Toto najbežnejšie ponímanie nahradme tiež bežným ponímaním, a to napríklad trvalou možnosťou dostávať sa do neviditeľnosti na určitý povel, asi tak, ako to poznáme z orientálnych rozprávok. Neviditeľnosť tohto druhu by už mala istý zmysel, dokonca by sa dalo o ňu oprieť – nebyť cynikov. Naša neviditeľnosť bude teda vyššieho druhu, niečo, čo naše zmyslové orgány vôbec nie sú schopné

zachytiť. Predmet, ktorého sa takto začíname zmocňovať, musí byť najprv definovaný.“

Urban v krátkosti vysvetlil svoj názor na psychologický vznik pojmu a potom pokračoval:

„Prax nás privádza k podstate vecí? Okľukou. Ak by sme prísne revidovali pojmy právo, morálka, politika atď., došli by sme k záveru, že sa nesmieme spoliehať na pravdepodobnosť. A ako som dokázal, sú pojmy právo, politika, morálka atď., založené na pravdepodobne správnych indukciách. Ak by bola podstata vecí poznateľná, čím myslím, že by existovala, museli by mať veci dvojaký život. V skutočnosti existuje len povrch a podstata je v nás. Sme tak tuho zlepení s okolím, že nijaké disproporcie z toho vyplývajúce nemôžu ohroziť našu existenciu. Pojem chleba sa napríklad stáva neudržateľným vo chvíli, čo začne plesnivieť. Nemení sa len povrch. Po istom čase sa povrch anuluje...“

Mužovia vstávajú a dlho tleskajú. Urban sa napil vody z karafy a zvolal mocným hlasom:

„Vaše ruky a vaše oči nech sú mojimi svedkami!“

Mužovia s cvičenou rozšafnosťou prístupujú ku skrini s nápisom ARS a sám Antavý ju otvára. Ďalekohľadom si potom postupne prezerá zásuvky a Urbanovo šatstvo. Poklepkáva po chrbtoch požičaných kníh a letmo si obzrie denník, ilustrované myšlienky a zbierku kameňov. Konečne sa mu rozjasní čelo, upaží pravicu a do rozťahnutých prstov mu ako chirurgovi vsunú pinzetu. Antavý sa ňou opatrne blíži k miske a radostne ukazuje napichnutý kúsok chleba. Mužovia šušlú: „Je? Je?“ Antavý sa prudko otočí (ľavicou si utrel slzu) a kráča s chlebom k svojmu stolu. Najbližší nemôžu skryť pohnutie. Všetci si disciplinovane posadajú. Vtedy Antavý trasúcim sa hlasom povie:

„Bratia.“

Princ Urban má plesnivý chlieb. Neuverili sme, žiaľ, hoci... sme nevideli, a svetlo nás preniklo, náš hriech je ťažší. Mali sme vidieť.“

Odchádzajú.

Keď potom Urban odkryl tanier so syrom, spokojne si pískol a už vopred sa zmieril s akoukoľvek tvrdosťou chleba. Lenže potravina sa potiahla plesňou, a pretože bola malá, mohol by sa pokus o očistenie skončiť ne-slávne. Otázka zvyšku vyryla na čele vrásku a v mužnej duši sa mu rozostrel smútok. Zjedol teda syr, zapil ho nechutnou ostravskou vodou, a keďže sa mu málilo, šiel si do umyvárne dočapovať. Tam zbadal, že je zarastený. Keď vyriešim otázku raňajok, povedal si, treba sa mi vážne zamyslieť, či sa dnes oholím. Krátkymi, ale nerýchlymi krokmi sa vrátil do izby číslo 35, kde býval s piatimi, práve neprítomnými brigádnikmi. Keby ho niekto pozoroval, všimol by si, že analytické oči sa mu pokryli rezonančnou plesňou typu Omega. Zdalo sa, že sa pripravuje na holenie, držal totiž uterák. Nemal však vyriešenú prvú otázku.

Včera ktosi s istotou tvrdil, že záloha bude dnes. Urban teda minul posledných desať korún v závodnej jedálni na dobrý obed za šesť dvadsať a pivo. O cigaretách sa vari netreba zmieňovať. Hneď nato mu prezradili nejakí informovanejší, že záloha nie je. Bude na mieste pokus o pôžičku. Holenie až zajtra.

Najprv pokusy v baraku.

Zišiel na prízemie k veľmi lakomému Mišovi Koko-lusovi, a keď ho oslovil priezviskom, za ktoré sa Mišo hanbil, zdôveril sa mu. (Približne vedel, ako mu odpove-dia... kúpili sme kilo slaniny, veľmi čakáme na zálohu,

áno...)). Zliezol z okna, kde doteraz odpočíval, a zmenil sa na oveľa menšieho človeka ako Urban. Opýtal sa, kamže dáva peniaze. Urban slušne odpovedal, že ono toto ehm... však taktiež a podobne, lenže potom... a on sa s odpoveďou uspokojil. Nič ďalšie však z toho nevyplývalo. Po krátkej pauze sa vrátil do okna a Urban opustil izbu. Povedal si:

Lahnem si na slnko a budem sa opaľovať. Prejde ma hlad, ktorý ešte, chvalabohu, nemám. Nemusím sa ponížiť pôžičkou!

Také svetlé myšlienky mu schádzali na um a vírili v ňom. No pre istotu zašiel ešte za tromi priateľmi a zohnal dokopy dve koruny. A tomu bol rád Karol, ktorý mu ich dal, práve odchádzal, a tak si ani nemohol preveriť, či ich Urban ozaj minie na električku. Teoreticky mal do štrnástej hodiny čas, to znamená šesť hodín. Už dávno prešlo obdobie, keď náš filozof kdekomu dokazoval, že by sa do pracovného času mala rátať aj cesta do práce. Ľudia by sa potom netrhali o byty blízko pracoviska a možno by sa zjemnilo aj správanie na železniciach, v trolejbusoch a v električkách.

Kam pôjde? K Olešnej ho už dávno ťahalo, všetci to tam chvália, no neznalosť terénu by sa mohla prejaviť tragicky. Možno by musel minúť väčšie množstvo peňazí na dopravu. K Odre pri Hlučíne tobôž až po zálohe. Teda k Ostravici, tam môže stretnúť Sašu. Dobré, poďme sa obliecť.

Hrebeň!

V saku, ktoré nosil v horšie dni, našiel aj papierik, kedysi naplnený rezaným, čisteným, sušeným a dobrým tabakom. Nápis tvrdil, že lipa. Preštúral zvyšné vrecká v nádeji, že objaví mincu. Keď sa ochladí a vonku poprší, napíšem domov list. Obul si sandále, vložil dve koruny

do peňaženky, zamkol skriňu a vyšiel na chodbu. Na ulici uvidel psa, bežiaceho do Tyršovho parku.

Verný hafan, pudený fixným pachom svojho gazdu, dostal sa na priamku, ktorá spája roh Edisonovej ulice a kiosk na Proudovkách. Túto priamku poznačuje svižná noha E. E., pravdepodobne ide na kúpalisko. Urban vzal tento kurz. E. E. zrýchlila, a aby nášho mladíka pomýlila, pousmiala sa. Čo vlastne chce? Zrejme ho chce uštváť usilovným pochodom po slnci a potom v prítmí parku odstreliť dámskou pištoľou 6,25. Spomalil a, previnilo sa usmievajúc, pozdravil hafanovho majiteľa. Alex. Zarytý v piesku nivelizuje včera vzniknulé pahorky, zatiaľ čo pes vykonal predpísaný obrad pri stretnutí, potom si uvoľnil svalstvo kolečkom okolo piesku. Alex urovnal päť árov ornej pôdy a zatlačil aj kus lesa. Preklínajúc brata povalača a majúc pred očami jeho bielu kožu od pobytu za šachovnicou, pľujúc a mrmlúc sadí topole.

Nech ti nehrdzavie rýľ! Popušť vtákom červa, mám na mysli hlavne vranu popolavú, žijúcu na sihotskej samote, kde každoročne kuny strácajú panenstvo, ako aj líšky a ondatry.

Ide to, ide to?

Alex, pravda, mlčí, lebo chcel prisvedčiť.

Prichádzajú rôzne vône, bijú sa mu pred nozdrami.

Počul písknutie žlty.

Marmar, povedali mu blízko otvoreného ucha.

Mohol by som konečne prestať s prenasledovaním. Zrejme sa najedla a má plno energie, kým ja sa musím šetriť.

Pôjdem smerom na Paskov, do polí a nasýtim sa uhoriek, slivák, marhúľ, mrkví, malín a iných plodov. Potom si ľahnem k rieke a pospím si. Hneď zatým sa okúpem, poležím si a poberiem sa na popoludňajšiu zmenu.

Prejdem krížom cez lúku, nájdem si palicu na plašenie hadov, vniknem do lesa...

Vyčítal si, že si už dávno nezobliekol nohavice, košeľu a že sa nevyzul. Objavil ho škovránok, živý bohom. Spievajúce stvorenie chcelo Urbana donútiť k odpočívaniu na vlhkej, nehostinnej, imaginárnej, kauzálnej, dychtivo-ihličnato-dráždivej pôde. Povedal mu:

„To už minulo. Dnes už viem pozdraviť krásu,“ a nezaštal. Blížil sa k vetrolamu. Zrak mu spočinul na bezúčelne pohodenej palici a hneď si ju privlastnil. Mala ohnutý koniec a bola dôkladne vysušená. Na výšku meter odhadom, teda nie na podopieranie, lež na zobúdzanie zberby hadej. Vpichol ju do kríka, a keď nič nezašuchotalo, položil ta bosú nohu. Sandále mal na povriesle cez plece. Potom ochutnal prvú malinu, či ako sa to presne volá, a prekonával počiatočné trpnutie. Vessspuččči. Už je prst fialový, už sa z jari ožení.

Nad hlavou sa mu rozčvirikali zo suka vystrúhané vrabce. S bojazlivým blyskom v očiach, kamarátsky diskutujú o hostovi, zosmiešňované generáciami veršotepcov a ľudových rozprávačov, vzor absentérstva, nezodpovednosti a nízkeho nároku na život, vzor bezstarostnosti a chuligánstva, neušlachtilá rasa, žijúca na perifériách miest bez blahobytu a volebného práva, bez estetického vkusu a znalosti akéhokoľvek jazyka, kozmopoliti, vreckoví zlodeji, príživníci, cestujúci na čierno...

Urban pozrel k nebu a povedal svojim učeníkom:

Kráľovstvo nebeské je podobné horčičnému zrnku.

Najmenšie zo všetkých semien rozrastie sa na mohutný strom, takže vtáci nebeskí priletujú a bývajú v ňom. Po jeho kôre putuje osa, v jeho tieni je dobre pútnikom, kvetom a tráve. Kvitne Ľalia Panna, ale i Matka, Ľalia azyl

a počiatok ticha, perfektná, pretože množivá studnica halucinácií, mravcova búdka proti vetru...

Potom vyšiel na cestu, lebo tušil rieku. V tieni mu zhustol pot a bolo príjemné počuť vzdialené dunenie lopty, piskot a všetky príslušné zvuky kúpaliska. Kráčal v hlbokoj rokline, jednodaj klesajúcej a stáčajúcej sa doľava. Zrazu uvidel rieku. Všetok ten huriavk mu vlastne oddeľoval od ucha len hrubo navezený či inak vzniknuvší násyp. Teraz sa to všetko naňho nahrnulo, celkom oslabil, zakrútila sa mu hlava, šťastne si odpľul suchú slinu, zrýchlil... Ezopova mucha mu čosi šepkala, no nemal na ňu čas. Zastal vo vzdialenosti, ktorú milujú proroci – čo by kameňom dohodil – a kochal sa virvarom. Obzeral si miesto, kde chce prežiť niekoľko hodín ničím nerušeného pokoja. Ďakuje komusi veľkému, že sa dožil tejto svätej chvíle, jeho čisté srdce plače od radosti...

Topole povedali: „V našom šumení je dobre, parvenu!“

Boriac sa do piesku a kývuc sa, prišiel až k vode a hľadal miesto. Keď ho našiel, zložil si šaty na kôpku a priložil ju kameňom. Netrvalo to dlho, lebo, ako vieme, šiel cez lúku a vetrolam len v trenírkach. Potom sa prstom dotkol vody a mal chuť prežehnať sa. Hanbil sa? Nie, i na opustenom mieste by to považoval za prejav slabosti. Vstúpil do rieky, rozšpliechanej a rozvírenej, že sa nedalo poznať, na ktorú stranu tečie. Ošpliechal sa. Čupol si, a tak sa osmelil, o nijakom skákaní nemôže byť reč, voda je splavná až nižšie, pri hati. Je to dosť ďaleko a cestou by divoké deti jeho neosmelenej koži robili príkorie. Ani nesmeroval priamo ku skalnej hati, najprv sa ochladil v plytkej vode.

Je Urban princ?

Isteže.

Našiel sa v hĺbke asi pod pazuchy, tu sa už dá plávať. Vedel skôr plávať ako čítať. A naučil sa sám. Naraz len cítil, že ho voda nesie... že už nechodí po rukách, chcel sa s tým komusi zveriť, no okolo sa vtedy kúpali len väčší chlapi, ktorým je to jedno. Často si prial, aby zas cítil onen počiatočný rešpekt pred vodou, no bolo to všetko tak dávno, nevedel sa už vžiť do detstva... Veď vtedy ešte ani do školy nechodil.

Vystúpil na druhý breh, trávnatý, a zotrel si najhrubšie kvapky z tela. Pár ráz poskočil, nemal síce v ušiach vodu, no inštinkt zafungoval nezávisle na senzuálnych zisteniach. Až keď si sadal, zbadal mostík.

Skákali z neho deti aj dospelí, odvážlivci i bojazliví. Poznáš ich: odvážlivci tlačia odzadu na rad a bojazlivci ho brzdia. Kam patrí Urban? Jeho skokanské skúsenosti neboli bohaté. Z určitej výšky skákal bez rozmýšľania, úvahy o väčších výškach mali ráz technicko-vojenský: voľným okom zisti, či sa nebudeš báť, až sa nájdeš na mostíku. Potom nemohol zaváhať. Len čo pocítil pod sebou hĺbku, odrazil sa a skočil. Teraz sa zarezal do radu, predbehol niekoľko detí a odôvodnil si to tým, že nechce uschnúť. Nik nič nenamietal a o pätnásť sekúnd stál asi na dvojmetrovom mokrom dreve. Nieкто ho postrčil a Urban s menším ľakom padol na hladinu. Stačí. Na breh, sušiť sa, opaľovať, spomínať, kalkulovať, sledovať, driemať, preťahovať sa, presýpať milé slová, ktoré si dnes počul. Na svoj breh, prirodzene. Utrel si tvár, aby nedostal lišaj, a ľahol si na chrbát. Nie, nelíhaj si, osuś sa a potom...

Veď áno. Nič nenamietam.

Fajčiť ešte zakázané.

Keď si v aule všetci posadali, Urban sa sklonil k mikrofónu a povedal:

„Či ste o mne nečítali:
... a on vás spasí.
Bude nosiť striebornú čelenku,
logika je mu milenkou?“

Ste veľká posudková komisia, no nie súd. Mám právo veta. Môj mozog je najplátnejšou autoritou, nemôžem predsa vedieť, ako to so mnou myslíte. Denne sa nechávajú oplodňovať cudzími. Zato sa na mňa nehnevajte. Vonkoncom nemáte na to právo; nie preto, že sa vám kladím na roveň, ani vtedy nie, ak sa vyvyšujem; ani preto, že vyhlasujem nové veci; nemáte na to právo z prostého aspektu sna. Ste mojím snom. (Šum.)

A predsa vás milujem. Som síce vo vás, ale väčšmi ste vy vo mne. Som splodený, no existujem o čosi skôr, som totiž pomazaný.“

Do auly vchádzajú noví poslucháči a vypytujú sa na začiatok reči.

„Nie je to vari Urban Chromý, poslucháč filozofie?“

„Je.“

„O čom prednáša?“

„Počúvajte, počúvajte...“

Dvaja starí profesori si sadli.

Urban spoznal mnohých priateľov a bolo mu ľúto, že im musí povedať takú trpkú pravdu. Vstúpili mu slzy do očí a mohutným hlasom zvolal:

„Zborte tento dom, za tri dni ho postavím!“

Vtedy vošiel prezident. Ozbrojení mužovia zdravia. Všetci sa tvária dôstojne a Urbanovi ktosi pošepol, aby reč